



EKA

Eesti Kunstiakadeemia
Disainiteaduskond
Ehte- ja sepakunsti osakond

PIDU ON LÄBI MÄRKMEID

Sille Luiga
Magistritöö

Juhendaja: dotsent Nils Hint
Konsultant: professor Kadri Mälk

Tallinn 2020

AUTORIDEKLARATSIOON

Kinnitan, et:

1. käesolev magistritöö on minu isikliku töö tulemus, seda ei ole kellegi teise poolt varem (kaitsmisele) esitatud;
2. kõik magistritöö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd (teosed), olulised seisukohad ja mistahes muudest allikatest pärinevad andmed on magistritöös nõuetekohaselt viidatud;
3. luban Eesti Kunstiakadeemial avaldada oma magistritöö repositooriumis, kus see muutub üldsusele kättesaadavaks interneti vahendusel.

Ülaltoodust lähtudes selgitan, et:

- käesoleva magistritöö koostamise ja selle sisalduvate ja/või kirjeldatud teoste loomisega seotud isiklikud autoriõigused kuuluvad minule kui magistritöö autorile ja magistritööga varalisi õigusi kasutatakse vastavalt Eesti Kunstiakadeemias kehtivale korrale;
- kuivõrd repositooriumis avaldatud magistritööga on võimalik tutvuda piiramatul isikute ringil, eeldan, et minu magistritööga tutvuja järgib seadusi, muid õigusakte ja häid tavaid heas usus, ausalt ja teiste isikute õigusi austavalt ning hoolivalt.

Keelatud on käesoleva magistritöö ja selles sisalduvate ja/või kirjeldatud teoste kopeerimine, plagieerimine ning mistahes muu autoriõigusi rikkuv kasutamine.

(kuupäev)

(magistritöö autori nimi ja allkiri)


Töö vastab magistritööle esitatud nõuetele:

(kuupäev)

(magistritöö juhendaja allkiri, akadeemiline või teaduskraad)

SISUKORD

EESSÕNA	7
IGAVLIK ON	9
MÕTLEMINE = AJARAISK	13
A tähega sõna	13
Asjade kasutus	17
Mõttetusteks vajalik elu	22
RÄPANE MÕTLEMINE	25
Harjutatud siirus	35
VASTUOLULINE	37
Pealiskaudselt sügav	41
VASTUS KÕIGELE	45
MÄLETADA PIDU	49
EPILOOG	53
SUMMARY	55
KASUTATUD ALLIKAD	58
PIDU ON LÄBI	63



Pidu on läbi. Miks, kellega, millal, kus, kellele, kuidas – need küsimused polegi peo juures olulised. Loeb vaid see, kas peol oli või ei olnud tore.

EESSÕNA

Ükskord keset ööd ärgates leidsin ennast põrandal magamast. Minu all olnud täispuhutav madrats oli katki läinud. Olude tõttu proovisin madratsit parandada. Madratsi parandamine käib nii, et see tuleb õhku täis puhuda ja siis niiskete huultega pinna lähedalt libistades üles leida auk, kust voolab õhku välja. Madratsit parandades leidsin ennast veidrast ringlusest. Madrats täis puhuda, huuled niisutada, augud üles leida, madrats õhust tühjaks saada, augud ära lappida, madrats jälle täis puhuda ja avastada, et justkui midagi pole muutunud, sest mõni auk oli märkamata jäänud.

See lugu võib tunduda metafoorina, kuidas ma näen elu. Kahjuks ei saa madratsi parandamist võtta kui elu metafoori, kuigi see on ilus. Pigem avab madratsi lugu, et minu jaoks on huvitav tähele panna väikseid asju, viise kuidas katkete haaval saab probleemiga tegeleda seda lahendamata. Minu jaoks pole huvitavad praktilise maailma lahendused – tegelikult ongi tihti ainult üks lahendus: osta uus madrats.

Mind paelub ringlus – ka lood ja asjad, mis illustreerivad ringlust. Sellest tuleneb ka minu huvi absurdi vastu, sest absurdi tunne ilmneb ning tugevneb tavaliselt läbi ringluse. Huvi absurdi vastu oli algtõuge, miks valmistasin objektide sarja „Pidu on läbi“¹. Järgnevalt esitan märkmeid mõtetest, mis saatsid objektide valmistamist. Neid mõtteid juhatab sisse ja välja metafoor peost, mis ei ole küll nii ilus elu kirjeldama, kui madratsi oma, aga on ehk täpsem. Aitäh headele, tarkadele ja inspireerivatele inimestele, kellega vesteldes sain mõtteid arenda! Erilised tänud juhendajale, konsultandile, osakonnale ja akadeemiale igakülgse abi ja toe eest!

¹ Töös kasutatud pildid kujutavad objekte sarjast „Pidu on läbi“. Nende objektide loetelu leiab töö lõpust peatükist „Pidu on läbi“.





IGAVLIK ON

– Mulle meeldivad lõbusad asjad, sest ma olen lapsik. Täpsemalt meeldivad mulle nii asjad, tunded, mõtted, sündmused kui ka nähtused, mis on erutavad, etteaimamatud ja huvitavad. Asjad, mis eristuvad argisest.

– Aja raiskamine ja aja eitamine meeldib mulle samuti. Aja eitamisele pakub lisapinget samal ajal tunnistada aja vältimatut möödumist. Ilmselgelt aeg muudab lõpuks kõike ümbritsevat, isegi asju, mis näiliselt on muutumatud. Aeg muudab kõike ükskõikselt, vaatamata minu suhtumisele aega, kas ma raiskan aega või ei.

– Peo kergemeelsus ja pealiskaudsus – väärtused, mis justkui jäävad ajast puutumata, pakuvad mulle huvi. Nii muutus pidu minu jaoks vahendiks, tööriistaks või taustaks, mille kaudu vaadelda ja kogeda absurdi, sellega kaasnevat võõrandumist, lõbusust, kurbust ning aja ja materjali raiskamist.

– **Pidu on vastuoluline mäss igavliku vastu.** Aeg on peo eeldus, kuid pidu mässab aja vastu. Pidud võidab hetki, kuid kaotab igaviku. Igavik jääb alati igavaks. Ma ei usu, et inimene peaks kulgema läbi oma elu igavlikult. Aega on vaja hoopis raisata. Aja ükskõiksusele võiks vastu olla. Hetki tuleks ülendada.

– Ma olen märganud, et paljusid asju võrreldakse väga kergekäeliselt peoga: „Lapsepõlv on lust ja lillepidu“, „Kooliaeg on pidu ja pillerkaar“, „Elu Eestis on lausa pidu“... Pidud näib lihtsa naudinguna: vastutus ja reeglid ei ole eriti tähtsad, sest piisab ainult osalemisest ja korraldamise pärast ei pea muretsema.

– Peod võivad muuta elu või vähemalt elumuutusi tähistada. Mida peaksin mäletama, mälestama, tähistama, unustama? Kas sünni, sünnipäeva, abielu, matust, surma-aastapäeva, lihavõtteid, jaanipäeva, hingepäeva, jõule, niisama pidusid või täielikke läbusid, tsükleid (kui vaid mõnd nimetada)? Tundub, et järjest vähem on võimalusi mäletamiseks või unustamiseks. Vähemalt pooled peod sellest nimekirjast on minu jaoks võõraks jäänud. Kas pidutsemine on vanamoodne, aegunud teguviis? Kas paremini pidutsemine päästaks inimese? Päästaks millest? Igavlikkusest ilmselt. Mida teha, kui pidu on läbi?







MÕTLEMINE = AJARAISK

- Kui midagi teha pole, kui ei jaksa midagi teha, kui kõik asjad on ära tehtud, ära korraldatud, ilmselt ka ära rikutud, siis saab möödunule mõelda ja aega edasi raisata. Voodis pikutades aja vastu mässata.
- Aja kokkuhoid tingib tihti mõttesäästlikkuse. Mõttesäästlikkus tähendab, et kui aega pole, siis langetatakse otsuseid kiiresti ja tegutsetakse mõtlemata, mõtteid säästes.
- Kui võtta aeg maha, siis saab mõelda. Mina mõtlesin mõttetusest. Mõttetusest olen ma alati kõige positiivsemalt mõelnud. Mõistuslikkus, otsustamine ja tegutsemine tekitavad minu jaoks eksistentsiaalset lootusetust. **Ma arvan, et mida rohkem aega raisataks, seda vähem probleeme maailmas oleks.**

A tähega sõna

- Absurdil on erinevaid tähendusi. Seda sõna kasutatakse kõnekeeles, kunstis, kirjanduses ja filosoofias erinevalt. Üldiselt kirjeldab absurd uskumusi, mis kindlasti paika ei pea. Kitsamalt eksistentsialistlikus tähenduses märgitakse sõnaga „absurd“ inimelu ja -tegevuse tähenduseta ning mõttetust.² Algselt tahtsingi uurida, milline on absurd ja miks absurd tundub mulle tähtsana. Kas absurd on emotsionaalne või on tavalised emotsioonid absurdiks liiga mõistuspärased? Milline nali on labane? Kas ülevus on naeruväärne? Kas mõistete „naljakas“, „nauditav“, „surmtõsine“, „mõttetu“, „mässav“ ja „vabastav“ seosed on paradoksaalsed või otsesed?

² Simon Blackburni Oxfordi filosoofia leksikonist. (Kõik viited on täispikkuses esitatud kasutatud allikates.)

– Naerust kirjutades seadis Eik Hermann kahtluse alla metafoori „tõsine on oluline“, millest lähtuvalt on naeruväärsed ehk naeru väärt asjad tühised ja mõttetud. Tema sõnul võib kunstis väärtuslikem olla just see, mis on naljakaim ehk intensiivseim ja jõuduandvaim.³ Selle mõtte kaudu muutuks naljakas absurd tähtsaks, aga ainult siis, kui oletada, et väärtuslik on oluline ja oluline on tähtis.

– Mis rolli mängivad esemed sündmuste absurdina tajumises? Kuidas absurdsetena tunduvad esemed omandavad nii suure tähtsuse inimese elu tähistamisel?

– Absurd on vöörandumistunne. Teisiti võiks öelda, et **absurd on lõhe inimese ja maailma vahel**.⁴ Maailm, mis sageli moodustab inimesega terviku, on temast eristamatu, on vahel inimesest ka vöörandunud – kauge. Absurd on minu jaoks vastuoluline tunne, sest vöörandumisega, enda otsingute mõttetuse tunnistamisega, võib samaaegselt kaasneda nii rõõm kui pettumus.

– Minus tekkis kahtlus: kui inimese ja maailma suhe on absurdne, siis järelikult mõningad esemed on inimeste elus kuidagi absurdi tekitavad või absurdi kaasosalised. Absurd, kui tunne, tekib inimeses, seega on võimatu, et ese on iseenesest absurdne, et absurd on nähtus. Nähtus just nagu vikerkaar, mis on seletatavatel ja kindlatel tingimustel ilmnev. Aga nähtumuslik absurd – esemes endas peituv absurdsus/objekti enda absurdsus, võiks olla võimalik, vastuolu kaudu. Ehk just absurdse, võimatu eseme tegelik võimalikkus paneb inimesi mõnd eset kasutades ja vaadates end absurdselt tundma.

– Milles väljenduks eseme absurd? Valikuvariant oleks esiteks see, et absurd väljendub eseme välimuses ehk materjalis või esitletud kujundis. Teiseks, et absurd väljendub eseme kasutamise viisis. Võiks täpsustada, kas see väljendub: ettenähtud kasutamise korral, võimalikus kasutuses või lollikindluse vajakajäämistes. Kolmandaks, absurd väljendub esemega seotud lugudes, nii isiklikes-sentimentaalses kui ka kollektiivsetes-ajaloolistes. Kuidas oleks kõige parem neid eseme omadusi uurida? Kas järjest, korrapäraselt või täiesti juhuslikult, segamini? Kas neid uurida pigem teoreetiliselt, teksti kaudu või praktiliselt, materjalis? Kas absurdi uurimine viib absurdse tulemuseni? Kui oluline on uurimise viis tulemuse saavutamisel?

3 Eik Hermann artiklist „Naeru väärastamine: mäng, mänglevus, nali“.

4 Tarmo Tiroli esseest „Eksistentsialism“, mis ilmus kogumikus „20. sajandi mõttevoolud“.





Asjade kasutus

– Üks mõte, mis tuleb, on, et kasutu asi on absurdsem asjast, millel on kasutus. Kuid kasutatud esemed on mitmesugused ja osa esemete kasutamine on sümboolne.

– Asjadel on inimeste elus mitu etappi. Üks nendest siis, kui inimene on elus ja saab asju kasutada. Üks siis, kui inimene on surnud ja asi on tema jaoks kasutu, kuid on teistele n-ö mälukandja. Neid kahte eri etappi kuuluvaid asju ei taheta segamini ajada. Inimesed fantaseerivad, et nende säilmetest tehtaks rituaalne ese, kuid ei soovi, et nende mälestust kandvat eset kasutataks argiprobleemide lahendamiseks.

– Mul on oma materjaliteadust õppinud vennaga, minu ja tema eriala puutepunktide tõttu, olnud huvitavaid vestlusi. Tavaliselt hoidub ta asjade müstifitseerimisest, kuid on samas öelnud, et ta ei soovi, et pärast tema surma tehtaks tema säilmetest argine tarbeese, näiteks vetsupott. Talle meeldiks, kui ta tuhka kasutataks pigem rituaalse mõõga valmistamiseks. Ta ütles mulle kunagi ka, et elementide keemiline kooslus on materjal vaid siis, kui sel on kasutus.⁵ Seega ka kasutu asja valmistamine annab materjalile kasutuse – mõtte. Mõttetud esemed on ikkagi tehtud mõttekatest materjalidest. Sama vastuoluliselt on mõttetud asjad paljude mõtete materjaliks. Puhta tarbetuse saavutamine tundub nii võimatu.

5 Vestlusest vend Sirvoga.

– Disainer Alberto Alessi on seletanud mõistet „poetiline funktsioon“ sooviga kirjeldada tarbekunstis ja tootedisainis esinevat eksistentsialismi. Ta ütleb, et peale füüsilise ja staatusliku eesmärgi on tootel vaja selgelt väljenduvat isikupära, mis muudaks toote tarvitamise omaette sündmuseks. „Poetiline funktsioon“ on see, mis on hoidnud tarbekunsti konkurentsivõimelisena masstoodangu kõrval.⁶

– Esemed, mida ostetakse, kingitakse ja vaadatakse näitusel, ei seisa eraldi inimesest ega tema püüdlusest elu mõtestada emotsioonide kõikumiste kaudu. Esemete tarbimine on seotud sooviga põgeneda aja ühtlase kulgemise eest, tuua argisesse meelelahutust või -lohutust. Esemete tarbimise tähtsus elus oleks vaja muuta läbipaistvamaks, seda tuleks tunnistada uut moodi, muidu jäädakse kinni tarbimise lõpututesse keerdkäikudesse.

– Võrdlen inimeste suhestumist tarbimisse Camus' absurditeooriaga, kus ta tegeleb inimese valikuvõimalustega pärast elu mõttetuse mõistmist. Camus väidab, et inimesel on kolm võimalust elu mõttetusest arusaamisega toimetulekuks: enesetapp ehk elu lõpetamine füüsiliselt; filosoofiline enesetapp, milleks Camus peab religiooni poole pöördumist, et mõtestada elu, ja viimasena absurdi võimu tunnistamine, mis seisneb mässamises elu mõttetuse vastu, teadvustades samal ajal, et see mäss on mõttetu.⁷

– Inimene jõuab esemete kaudu sarnasesse eksistentsiaalsesse tupikseisu. Nendest loobumine on justkui enesetapp, kus võetakse kindel seisukoht, et ese on mõttetu ja pealiskaudne kannatuse allikas. Esemete müstifitseerimine võrduks filosoofilise enesetapuga, kus vastupidiselt eelnevale hakatakse eset ületähtsustama omistades sellele üleloomulike võimeid. Viimase võimalusena jääb absurdne vabadus suhtuda asjadesse nii nagu tuju on, otsustades iga eseme korral ise, kas see on väärtuslik või väärtusetu või mõlemad korraga.

6 Alberto Alessi loengust „Disain kui kunst: postmodernism“ rahvusvahelisel disaini sümposiumil.

7 Albert Camus' esseest „Sisyphose müüt“.







Mõttetusteks vajalik elu

– George Bataille rääkis tarbimise jaotamisest kaheks osaks, sest elus inimeste motivatsiooni pole võimalik kirjeldada ainult tootlikkuse ja säilitamise seisukohalt. Üks osa on vajalik selleks, et elutegevus saaks ühiskonnas jätkuda. Luksus, leinad, sõjad, kultused, uhkete monumentide ehitamine, mängud, vaatemängud – tegevusalad, mis vähemasti primitiivsetes tingimustes on iseene eesmärgiks, kujundavad teise osa, mida Bataille nimetas mittetootlikeks kulutusteks.⁸

– Veider on see, et mõttetuste tegemine ehk Bataille'i sõnul mittetootlikud kulutused (jättes välja leina ja sõja) on nüüd ümber nimetatud lisaväärtuste loojateks. Nii on lisaväärtus kõik, mis läheb vastuollu seletusega, et väärtuslikud asjad on kasulikud. Samast mõtteliinist järeldub, et kasutu on kasulik, et mõttetuse eluks vajalik. Järjepidevalt omistada millelegi tema vastandlikku mõistet, on üpris manipuleeriv ja petlik. Ausam oleks öelda, et elu on vajalik mõttetusteks.

– Mulle pakub huvi eseme väärtuse küsimus. Mis täpselt teeb eseme väärtuslikuks? Kindlat vastust sellele on sama mõttetu otsida, kui vastust küsimusele, et mis teeb eseme absurdseks. Väärtus on suhteline, aga mulle tundub, et väärtust suhtelisena kirjeldada pole lõpuni aus. „Suhteline“ on petuseletus. Saaks öelda täpsemalt. „Suhteline“ on liiga suur üldistus, seda seletust kuulates muutub vastupidiselt seletuse mõttele kõik väärtust iseloomustav omavahel võrdseks. **Väärtuslikest esemetest rääkides on võrdsus vaja välistada, sest eseme väärtuse määrab eseme erandlikkus, erilisus – eseme ebavõrdsus teiste esemete suhtes.**

– Sõna väärtus kannab endas valest tüve – väär. Käisin Veneetsias disaininäitusel, mille nimi oli „Dysfunctional“.⁹ See pani mind mõtlema väär ja väärtuse seoste. *Dysfunctional* viitab väärtahtlusele. Mittetoimivale, sobimatule tulemusele. Südame väärtahtlus kirjeldab olukorda, kus süda tuksub teisiti, kui ta peaks tuksuma. Süda kui organ peab tuksuma, aga mida inimene peab tegema? Millal on inimene väärtahtluslik, väärtusetu või väärtuslik? Väärtust saab vaadeldes tootlikkust või kasulikkust mõõta ainult teatud maani. Sealt edasi muutub see absurdseks sõna selles mõttes, et seost uskuda oleks ekslik. Bataille'i eelnevalt viidatud esse algab sarnase sedastusega, et kui vaidlus oleneb kasulikkuse mõiste defineerimisest, siis on see vaidlus paratamatult võlts.¹⁰

8 George Bataille'i esseest „Kulutuse mõiste“.

9 Näituse „Dysfunctional“ korraldas The Carpenters Gallery 2019. aastal Veneetsias Ca'd'Oro palees. Palee püsikollektsiooni kõrvutati 23 disaineri ja kunstniku teosega.

10 George Bataille'i esseest „Kulutuse mõiste“.





RÄPANE MÕTLEMINE

– Kuidas mõelda absurdsemalt, kuidas teha absurdseid asju? Loogikat defineeritakse kui puhast abstraktset mõtlemist. Loogika valdkonnana tegeleb sellega, mida üldse saab mõelda ja mida mõelda ei saa.¹¹ Sellele vastandudes defineerin absurdi: **absurd on räpane kujutlev mõtlemine.**

– Matemaatiline üldistus annab alati õigeid tulemusi. Matemaatilised üldistused nõuavad, et need põhineksid õigetel faktidel, nii saab konstrueerida õiged reeglid ja nii saab alati õiged tulemused. Mida sügavamalt järeltust püüda teha, seda rohkem on võimalik eksida.¹²

– Eelnevat võiks öelda ka nii, et **mida täpsemale vastusele küsimust otsida, seda rohkem on võimalik eksida.** Vaadates loodud asja, lõpptulemust, tekib küsimus: kui täpselt on võimalik paika panna mõttekäik, mis selleni viis? Eriti, kui tulemus ehk vastus on absurdne. Kunstilised üldistused, mis viivad absuradini, põhinevad järelikult valel faktidel, rakendavad ekslikke reegleid ja teevad valesid järeldusi.

– Võib mõelda, et absurdsuse kujutamine iseenesest ei ole absurdne. Kujutamist nähakse siis millegi äraseletamisena. Ese, mis kujutab absurdsust, oleks justkui müüt (kõne, kommunikatsioonisüsteem, teatud sõnum, tähistamise viis)¹³ absurdist, mitte päris objekt.

Roland Barthes kirjutas, et kui mõelda mõttest ilma jäetud väljast ehk korrastamata asjade kogumist, siis peaks olema välistatud müüdi teke, sest vorm ei saaks analoogiat esile manada. Siiski nägi ta, et absurdi müüdi teke pole välistatud, sest mõtte puudumine objektiveeritakse sedavõrd, et

11 Tõnu Tamme jt õpikust „Loogika. Mõtlemisest tõestamiseni“.

12 Samas.

13 Müüdi seletused Roland Barthes'ilt tema esseest „Müüt tänapäeval“.

mõttetuse muutub loetavaks. Mõttetuse vorm annab tähenduse absurdile ja teeb absurdist müüdi: mõtte puudumisest saab sekundaarne mõte. Barthes kirjutab: „Just see toimubki, kui tavamõistus teeb müüdi näiteks sürrealismist: isegi motiveerituse puudumine ei takista müüdi teket.“¹⁴

– Reaalsed ja sürreaalsed asjad, mõlemad võivad olla absurdsed. Vahe on ainult selles, kuidas asi välja näeb. Müüt ei anna kummalegi mõtet. Tavamõistus unustab, et asjale mõtte omistamine on subjektiivne, mitte objektiivne. Sürrealistlike liikumistega on ajalooliselt kaasnenud kunstiga retseptitamine¹⁵ selleks, et mängida loome näilise objektiivsusega. Retsepti on vaja demonstreerimiseks, et pole vahet, kui täpselt on midagi kirjeldatud: miks, kellega, millal, kus, kellele, kuidas – sest tulemuse mõttekus pole tulemust loova situatsiooni mõttekusega seotud.

– Mõtlesin endale välja retsepti. Minu soov oli jõuda nähtumusliku absurdini ja selleks rakendasin reeglit $n \times$ mõttetuse (siin kontekstis tegelikult mõttekus) = mõttekus (tegelikult mõttetuse).¹⁶ Aastate jooksul valmistasin nii palju mõttetu asju. Minu retsepti mõjutas ehtekunstnik Ruudt Petersi arvamus, et kunstiteose mõte tekib juhuslikult korduse kaudu.¹⁷ Mindki köidab sari ja selles esinev kvaliteet kvantiteedis. Hulga sarnaste asjade valmistamisel sarnaste meetoditega olen avastanud, et juhuslikult on mõni asi sarjast teistest erilisem, minu olukorras loodetavasti mõttetum.

14 Samas.

15 Näiteks Tristan Tzara tekst „To Make A Dadaist Poem“, kus ta retseptilikult kirjeldab dada-luuletuse tegemist, soovitudes lõigata katki ajaleheartikli, väljalõiked kotis sassi raputada ja seejärel kotist suvalises järjekorras välja tõmmata.

16 Siinkohal tähistab „n“ suvalist arvu.

17 Ruudt Peters rääkis sellest oma avalikus loengus Eesti Tarbekunsti ja Disaini Muuseumis 2018.









Harjutatud siirus

– Søren Kierkegaardi raamat „Emb-kumb“ algab looga, kuidas ta kiindus ühte väiksesse sahtlitega kirjutuslauda, mida nägi antiigipoes. Ta ostis laua ja ajapikku harjus sellega ära, kuni ükspäev, kui ta kiiruga proovis sahtlist raha võtta, oli sahtel kinni kiilunud. Vihaselt lõi ta mööblieset kirvega. Rahasahtli asemel avanes salasahtel, millest tal varem polnud aimugi. See sündmus kinnitas talle tema paranoiat, et asjade pealispind ei ole sama, mis asjade sisemus.¹⁸

– Liigutav oli lugeda, et pealiskaudsusel oli kunagi uudisväärtus või et seda ei võetud enesestmõistetavalt. Mulle tundub, et enam ei spekuleeri keegi selle üle, kas see, kuidas asi välja näeb, on kooskõlas asja sisemusega. Pigem vastupidi, harjutud on ja eeldatakse asjade sisemuse ning välimuse ebakõla.

– Pole oluline, kuidas asi päriselt on, vaid see, kuidas asi välja näeb. See kuulnud lause moondus minu peas veidralt. Mul tekkis küsimus, kas siis on vahet, kui asi näeb välja nii, nagu see päriselt on. Lisaks tekkis huvi selle vastu, kuidas üks asi välja näeb, ja miks tundub mulle absurdne, kui see ongi päriselt selline.

– Nii selgub, et absurdne pole loogiliselt võimatu, vaid pigem argisega võrreldes harjumuspäratu. Inimesed on harjunud, et asjad pole nii, nagu need välja näevad. Osa inimesi näeb siiani kunstnikku kui millegi elutruu

¹⁸ Kierkegaardi raamatust „Emb/kumb“ lugu A märkmete „Võrgutaja päevaraamat“ leidmisest. Selle loo mõtete mõtleja ja järeltunde tegija on pseudonüüm Victor Eremita, mitte Kierkegaard ise.

kopeerijat, vahet ei ole, et väljendusvahendid ja teemad on muutunud. Eriti olen selliseid mõtteid kohanud materjalidega tegeleva kunsti osas, kus on tavaline, et kallima materjaliga imiteeritakse odavamalt. Sellises olukorras on absurdne teha asju, mis näevad välja nii, nagu need on.

– **Siiruse hullus tähendab keeldumist** omaks võtta midagi, mis pole ise läbi tunnetatud.¹⁹

– Ma mõtlen, et kui nähtu välimus ja sisemus on kooskõlas ning nähtu välise ja sisemise kooskõla tajumine tekitab võõrandumistunde, siis puudub inimesel endal tõesena väljapaistmise kogemus. Selle inimese all ma mõtlen tegelikult iseennast. See arusaam paneb ennast tavaliselt halvasti tundma. Kooskõla kogunud inimesed, nähes asju, mille välimus ja sisemus on samasugused, pigem vist naudivad seda, et peale nende on maailmas veel midagi kooskõlalist. Ilmselt nad ei näegi kooskõla absurdsena, sest see lihtsalt tundub asjade olemise loomulik viis.

– Probleem on selles, et pärast mõtet, kas näid siiras, ei saa olla enam siiras selle esimeses mõttes. Peab uue püüdluse leidma, et olla aus. Aus saab olla ainult juhuslikkust tunnistades.

– **Tuleb tunnistada n-ö healoomulist ükskõiksust**, mille kohta võib öelda ka hell ükskõiksus.²⁰ Camus' romaanis „Võõras“ tulenevad peategelase probleemid tema siiruse hullusest. Enne oma hukkamist lausub ta, et esimest korda elus võtab ta omaks „maailma hella ükskõiksuse“. Seega on hella või healoomulist ükskõiksust põdev inimene emotsionaalselt paindlik ja olukorraga kohanev. Ta suudab ükskõikse suhtuda sellesse, mis on tema jaoks võõras ja mida ta ei suuda endale ära seletada.

– Harjumine, võrdsustamine ja automatiseerimine veab lõpuks alt. **Absurdne on harjumuspärase mõtestamise võimatus.** Nähtuse võõristus tuleneb inimese ja muu vastuolulisest kokkupuutest. Muu on healoomuliselt ükskõikne: vahel on asjad tavalised ja vahel ei ole, vahel on asjad tavalised ja erilised korraga. Inimene tahaks, et see kõik poleks juhuslik, et ilmneks korrapärasus.

19 James Kenti filmist „Albert Camus: Siiruse hullus“ min 10:22-11:16, kus Albert Camus ise kirjeldab nii oma tegelast Mersault'd romaanist „Võõras“.

20 Albert Camus' romaanist „Võõras“ (inglisekeelse versiooni viimastest lausetest lugesin väljendit *benign indifference*, mille tõlkisin „healoomulise ükskõiksusena“, tegelikult oleks prantsuse keelest *la tendre indifference* õigem tõlkida „hellaks ükskõiksuseks“).









VASTUOLULINE

– Kirjanik Aldous Huxley vaatles meskaliini mõju all olles oma volditud pükse, kõrvutas seda kogemust kunstiajaloost nähtud kangavoltidega (Botticelli) ja mõtiskles asjade kujutamise võlu üle. Ta leidis, et idee vaatepildi võimest edasi anda eksistentsi imelisust pole kunstile täielikult jõukohane, kuid siiski piisavalt, et panna inimesi kas või veidi mõtlema muidu ignorantselt kõrvalejäetud „lihtsalt asjade“ üle.²¹

– Lihtsad asjad on alati keerulisemad kui arvatakse. Isegi lihtsust ennast on keeruline kirjeldada. **Asjadel, mis heidetakse kõige kergemini kõrvale, on kõige suuremad eeldused inimese elus midagi muuta.**

– Mulle mõjus see, kuidas arhitekt Robert Venturi ütles, et talle meeldib arhitektuuris keerulisus ja vastuolulisus.²² Minule meeldib kunstis peamiselt **lihtsus ja vastuolulisus**. Peamiselt mõtlen lihtsuse all kunstis seda, kui vähesega antakse edasi palju, ja vastuolu all seda, kuidas vahel muutub palju väheseks. Tihti muutub eriline kunsti kaudu tavaliseks, keeruline lihtsakoeliseks ja pinnapealseks ning vastupidi. Kunst, mis mulle meeldib, on Juri Lotmani ümbersõnastades karnevalilikult ambivalentne, kus vastandlikud printsipiivid võivad koos eksisteerides moodustada „naljaka ja piduliku terviku“.²³

– Venturiga sama meelt, antidisainiga tegelev rühmitus Alchimia kirjutas aastal 1985 oma manifestis nii: „Alchimia jaoks peavad objektid olema nii „normaalsed“ kui ka „ebanormaalsed“. Nende tavalisus sulatab nad kokku

21 Aldous Huxley esseest „Taju uksest“.

22 Robert Venturi raamatust „Keerukus ja vastuolu arhitektuuris“.

23 Juri Lotmani eessõnast „Kutse dialoogile“, mille ta kirjutas kogumikule „Mihhail Bahtin: valitud töid“.

igapäevase reaalsusega ja vajadusega üksluse standardimise järele, kuid nende eriline iseloom eemaldab nad harjumusest ning ühendab nad vajadusega ootamatu ja juhusliku, erisuguse ja üleastumise järele.”²⁴

– Antidisainis kerkisid asjade kohta sarnased küsimused nagu minul. Näiteks, mida peab tarbeese tegema, et olla tarvilik? Kuidas funktsioon(itus) avaldub eseme välimuses? Halb maitse ei muuda esemeid vähem funktsioneerivaks ja sellest tulenevalt: kui põhjendatud on modernistliku disaini aatelisus? Kuidas aitaksid asjad muuta argist vähem igavaks?

– **Ma tahan püüelda ei-ega-mentaliteedi hülgamise ning jah-ja-veel poole,** mida on kirjeldanud otseselt või kaudselt osa minu viidatud autoreid. Venturi ütleb näiteks nii: „Ma eelistan jah-ja-veel-mõtteviisi ei-egale, musta ja valget – vahel halli – mustale või valgele.“²⁵ Ei-ega-mentaliteeti illustreerivad eesti keeles sellised võrdlused nagu „pole ei liha ega kala“ ning vastupidist sellised oksüümoronid nagu „kole ilus“ või „jube tore“.

24 Alessandro Mendini kirjutatud Alchimia manifestist.

25 Robert Venturi raamatust „Keerukus ja vastuolu arhitektuuris“.





Pealiskaudselt sügav

– Asjade valmistajate seas on tuntud mõiste *conversation piece*. Peamiselt mõeldakse jutuasja all pidusöögilaual olevat eset, kuid seda võib laiendada muudelegi esemetele, mis on piisavalt erilise välimusega, nõnda et hädapärast saab sellest lauasolijatega vestelda, kui jututeemad on otsas või ei tea, millest alustada.²⁶ Need väikesed vestlused – niisamuti kits, pealiskaudne kunst, mis sihib õõnsa naeru poole – on mulle alati meeldinud.²⁷

– Pealiskaudsus või pinnapealsus on üks huvitavamaid omadusi, mis asjal võib olla. Selle tunnistuseks on palju käibetõdesid, näiteks nagu „vaga vesi, sügav põhi“ või „jäämäe tipp“. Need ütlused viitavad näilisele ohutusele. Tähtsusetuga kokkupuude aga võib muutuda kõike otsustavaks.

– Mõtisklusi pealiskaudsusest saadavad minus arte povera kunstniku Jannis Kounellise sõnad, et me kogeme kõike pealispinna kaudu, elame, kompides pindu, ka siis, kui neid päriselt katsume, kuid see ei muuda elu ühekülgsemaks, sest pinnad võivad olla väga erinevad.²⁸ Mingis mõttes on võimatu pealiskaudsust vältida välises, sest sügavuse mõõde on seotud pigem enesega.

– Asjade mõtestamiseks võiks olla rohkem variante. Mulle ei sobi selged vastandamised, nagu näiteks väärtuslik-väärtusetu, lõbus-tõsine, pealiskaudne-sügav. Ma ei soovi tunnistada neid levinud seisukohti, sest mu enda suhe asjadega on alati olnud vastuolulisem.

– Ma tahaksin, et asjadel oleks mõlemad omadused, et need oleksid korruga väärtuslikud ja väärtusetud, lõbusad ja tõsised ning pealiskaudsed ja sügavad.

26 Vestlusest kunstnik David Clarke'iga ja kirjeldusest koostööd ja näitust saatvast tekstist „Vastates Pravule“.

27 Iseloomustus ehtekunstnik David Bielanderi töö kohta Art Jewelry Forumi artiklist.

28 Marc-Cristoph Wagneri intervjuust Jannis Kounellisega.







VASTUS KÕIGELE

– Kõige rohkem meeldib mulle kuulata, kuidas publik ehk asja vaatajad räägivad, millest nad mõtlevad, asja nähes. Aga siiski, mida see kõik ikkagi tähendas minu jaoks, kogu see asjade üle mõtlemine, nende ümber tiirutamine, tükeldamine ja asjade katkendlikult uurimine?

– Ma nagu oleks otsinud argisest tähendust, aga tean, et see päris nii ei olnud. Pigem otsisin argisest küsimust. Lugesin kunagi filosoof Pravu Mazumdari küsimust seitsmele *corpus*'ega²⁹ tegelevale kunstnikule: kas on võimalik, et materiaalne objekt ei ole mitte vastus, vaid küsimus?³⁰ Huvitav oli see, et näiliselt loodi vastuoluline olukord, sest kunstnikud pidid vastama sellele küsimusele objektiga, tehes justkui võimatuks, et objekt on küsimus, mitte vastus. Huvitav oli ka see, et sellisest olukorrast selgus tegelikult küsimuse jultumus. Kust üldse võetakse, et materiaalsed objektid on vastused ja mis küsimused need üldse sellised on, millele oleks vastuseks teatud asjad?

– Küsimine ja vastamine oleks justkui ajalises seoses. Küsimus on esitatud minevikus ja siis vastatakse olevikus või tulevikus. Esemekujutamist võib näha minevikust ülestähenduste tegemisena: **kujutada, justkui tehtaks märkmeid möödunust**. Mineviku ja oleviku vahel peaks olema selge vastavus. Kui on olemas hetk olevikus, siis peaksime saama määrata ka selle päritolu punkti minevikus.

– Camus näeb absurdsusena inimese soovi otsida vastuseid ja mõtestada maailma ning selles läbi kukkumist, sest küsimustele vastuseid ei leita.³¹

29 *Corpus* on Skandinaavias kasutatav sõna hõbesepise traditsioonist väljakasvanud esemete kohta.

30 Koostööd ja näitust saatvast tekstist „Vastates Pravule“.

31 Albert Camus' esseest „Sishyphose müüt“.

Aga kui vastus on olemas, siis kuidas saab olla, et küsimust ei ole?

– Kunagi ma poleks isegi kahelnud selles, kas asjad oskaksid rääkida, küsimustele vastata ja küsimusi esitada. Innustatuna Walter Benjamini kirjutisest „Keelest endast ja inimkeelest“ kirjutas kunstnik Hito Steyrl, et asjade keele uurimine ja tõlkimine pole seotud asjade realistliku kujutamise või dokumenteerimisega, vaid asjade sõnumi olevikus võimalikuks tegemisega.³² Seda lugedes kinnistus minu arvamus, et **asja kujutamisega ei saa teha otseselt märgat mõõdunu kohta**, vähemalt mitte fikseeritud hetkest. Seega ei saa asi ka küsimusele vastata.

– Sellegipoolest asi ise ei jää kunagi vaik ja lisaks ei vastuta asi selle eest, mida ta kellelegi räägib. Kui alguses otsisin küsimusi enda vastustele, siis töö lõpus loobusin sellest. Osa asju on lihtsalt väited, ajast sõltumatute küsimuste ja vastusteta. **Osa asju on õhku visatud liialdused.** Aiman, et asjad, mida algselt soovisin kirjeldada absurdi kaudu, ongi tegelikult õhku visatud liialdused: asjad, mis tunduvad vastusena kõigele, kuid lähemal vaatlusel pole vastuseks millelegi.

32 Hito Steyrli esseest „Asjade keel“.





MÄLETADA PIDU

– Mati Undi romaanis „Öös on asju“ mölgutab tegelane Tissen mõtteid nii: „Vanad egiptlased töid muumiad pidudele, et meenutada, kui lühike on lust ja lillepidu, meie peame midagi muud välja mõtlema, kui tahame eksisteerida, kui tahame säilitada kõikvõimalikke tasakaale, kui tahame ükskõik mida, mida me parajasti tahame, sest ilma alandlikkuseta ei tule midagi välja.“³³

– Ma olen käinud mitmesugustel pidudel ja näinud erinevaid inimesi sarnastel viisidel proovimas oma elu huvitavamaks muuta. Osal on pidutsedes elu huvitavamaks muutmine õnnestunud paremini kui teistel. Reeglipärast selgitust, miks see osal õnnestub paremini, ma veel leidnud ei ole.

– Ma olen märganud, et väga kergekäeliselt visatakse õhku lause „Pidu on läbi“. Nii nimetatakse ühtlustavalt peoks kogu aega enne katastroofi. Maguskibedalt täheldatakse, et ajas justkui ilmneks mingi seaduspära „Pill tuleb pikka ilu peale“ ja „Kes suvel laulab, on talvel leinas“. Olukorrad, kui kasutatakse lauset „Pidu on läbi“, ei ole enamasti kohased, sest **õige peoga tähistatakse erinevust, mitte seaduspära**. Kiire muutus või üllatus tähendab, et pidu alles algas. Katastroof pole peo vastand. Peo vastandiks pean aja ühtlast kulgemist eriliste hetkedeta.

– Peol on mõte ainult aja möödumise tõttu. Aja möödumine muutub aegamööda igavaks. Aja vastu tuleb mässata, ajale tuleb vastu olla ja aega tuleb raisata, sest aja vastu mässates saab vältida igavlikkust. Pidutsedes aja vastu mässamine on keeruline, kuid võimalik. Tuleb suuta leppida

33 Mati Undi romaanist „Öös on asju“.

vastuoludega. Mida mõttetumaks pidu muutub, seda edukam on mäss aja vastu. Elus ei tuleks vastu võtta otsuseid, mõeldes ainult hea, kasuliku ja väärtusliku kasvatamisele. Vaheldus on olulisem kui täiuslikkus, enesehävitus muutub eneseloomisest tähtsamaks. Eksitav on väita, et enesehävitus on eneseloomise osa. Samamoodi nagu on eksitav väita, et kasutu on kasulik. See on hea peo ära rikkumine, pidu pole olnudki.

– Pidutsemine võiks olla lõbusam. Halbadel pidudel on tihti nii, et tegeletakse asjadega, mis justkui järgneks ajale, kui pidu on läbi. Visatakse prügi õigesse kohta, et hommikul oleks kergem koristada. Tehakse pilte mõttega, et neid on hea pärast vaadata. Parem oleks ehk ärgata, kui ollakse unustanud, mis juhtus. Kuidas uinuda?







EPILOOG

Vahel on väga raske magama jääda, sest mõtted on juba ammu üle käte läinud ja peas on täielik läbu. Siis kujutan ette, et olen rannas, sellises, kus ma kunagi käinud ei ole. Selleks, et asi toimiks, tuleb seda randa kujutleda täielikult, pisidetailideni. Ma hakkan seal kõndima, kõnnin nii kaua, kuni tunnen väsimust, kuid siis tuleb kõndida veel neemetipu taha. Seal on üks sahtlitega kapp, see kapp on iga kord erinev. Tõmmanud sahtli lahti, näen seal sees eset, mis on vastus kõikidele teadvustamata probleemidele, mis ei lasknud mul uinuda. Mõni ese sahtlis tekitab aga lisaprobleeme.

Mis see küsimus ikkagi oli?





SUMMARY

In this thesis, I explore ideas connected to my artistic practice through a rail of fragmented notes. The notes include my personal experiences, thoughts about time, boredom, nonsense, the uselessness of things, values, sincerity, honesty, superficiality, contradictions, and absurdity. All these subjects are introduced and concluded in the text through the metaphor of a party.

Title: **Party's over: Notes**

The party's over. Why, with whom, when, where, to whom, how - these details do not matter regarding a party. What matters is whether the party was fun or not.

– I have noticed that in Estonia many things, like childhood, school time, and even life there itself, are trivially compared to a party. A party seems like a simple pleasure – responsibility and rules do not play a remarkable role, as one can simply participate without having to worry about the organizing.

– The phrase 'party's over' is also thrown around very lightly. 'Party' as an adjective is uniformly applied to the whole period before a disaster. It is noted bittersweetly that time seems to reveal a pattern, a regularity, that the good times don't last and punishment for them is certain. However situations where the phrase "party's over" is used are usually not appropriate for it, because a party is valued by how special and extraordinary it is. The disaster that makes people say "party's over" is not the opposite of a party. For me, the opposite of a party is a smooth passage of time without special moments. A quick change, a surprise, means that the party has just begun.

– A party is a revolt against the steady passing of time. A party wins moments but loses to eternity. Eternity will always be boring. I do not believe that man should go through his life doomed dullness forever. Instead, time should be wasted, so that the indifference of time could be overcome. Moments must be celebrated.

– Parties can be life-changing or at least they celebrate life-changing events. What should I remember, commemorate, celebrate, forget? Birth, birthday, marriage, funeral, memorial day, Easter, Midsummer's day, Halloween, Christmas, ordinary get-togethers, complete ragers, weeks of binge drinking - just to name a few. Has partying become outdated? Half from the list of celebrations have become very rare occasions in my life. Would more parties save humanity? Save from what? From an eternity of boredom probably.



KASUTATUD ALLIKAD

Barthes, Roland. Mütoloogiad [1957]. Tlk M. Lepikult ja O. Ojamaa, Kirjastus Varrak, 2004, lk 227; 249.

Bataille, Georges. The Notion of Expenditure [1933]. Trans. Allan Stoekl – Georges Bataille: Visions of Excess: Selected Writings, 1927–1939. Ed Allan Stoekl, University of Minnesota Press, 1985, lk 116; 118.

Blackburn, Simon. Oxfordi filosoofialeksikon [1994]. Tlk M. Väljataga ja B.Mölder, Kirjastus Vagabund, 2002, lk 14.

Camus, Albert. The Myth of Sisyphus And Other Essays [1942]. Trans. J.O'Brien – Vintage International, Kindle Edition, 2018, lk 9; 11–12; 29; 47.

Camus, Albert. The Stranger [1942]. Trans. S. Gilbert – Vintage Books, 1958, lk 159.

Huxley, Aldous. The Doors of Perception [1954], Vintage Classics, 2004, lk 18–19.

Kierkegaard, Søren. Either/Or [1843]. Trans. A. Hannay – Penguin Group, eBook Edition, 2004, lk 29–31.

Lotman, Juri. Kutse dialoogile. – Mihhail Bahtin. Valitud töid. Toim. P. Torop, Kirjastus Eesti Raamat, 1987, lk 9.

Pontoppidan, Karen; Mazumdar, Pravu; Liljedahl, Magnus; Clarke, David; Ingemansson, Fredrik; Brandt, Henrik; Sazdic, Miro; Birgersson, Tobias. Answering Pravu. Konstfack University College of Arts, Crafts and Design, 2019, lk 7; 12–23.

Tamme, Tõnu; Tammet, Tanel; Prank, Rein. Loogika: Mõtlemisest tõestamiseni. Tartu Ülikooli Kirjastus, 1997, lk 2–12.

Tirol, Tarmo. Eksistentsialism. – 20. sajandi mõttevoolud. Toim. E. Annus, Tartu Ülikooli Kirjastus, 2009, lk 314.

Unt, Mati. Öös on asju. Kirjastus Eesti Raamat, 1990, lk 156.

Venturi, Robert. Complexity and Contradiction in Architecture. New Jersey: Princeton University Press, 1977 [1966], lk 16.

Lingid

Alessi, Alberto. Design as Art: Postmodernism at the International Design Symposium. – Newfields 15. XI 2012, <https://youtu.be/PgsIDPwig7s> (vaadatud 30. III 2020).

Emmelkamp, Rutger. David Bielander. Cardboard. – Art Jewelry Forum 31. V 2015, <https://artjewelryforum.org/articles-series/david-bielander-cardboard> (vaadatud 01. III 2020).

Hermann, Eik. Naeru vääristamine: mäng, mänglevus, nali. – Vikerkaar I–II.2006, <https://www.digar.ee/viewer/et/nlib-digar:120579/142366/page/128> (vaadatud 24. IV 2020).

Kounellis, Jannis. Gray is the Colour of our Time. – Intervjueerija M. Wagner, Louisiana Channel 10. III.2015, <https://www.youtube.com/watch?v=OfSqqpzXbdw> (vaadatud 08. IV 2020).

Mendini, Alessandro. Manifesto di Alchimia. – Atelier Mendini 1984, http://www.ateliermendini.it/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=240&cntnt01detailtemplate=AnniDett&cntnt01lang=en_US&cntnt01returnid=186 (vaadatud 27. II 2020).

Steyrl, Hito. The Language of Things. – Transversal Texts VI 2006, <https://transversal.at/transversal/0606/steyrl/en> (vaadatud 28. III 2020).

Tzara, Tristan. Dada Manifesto On Feeble Love And Bitter Love [1920]. <https://391.org/manifestos/1920-dada-manifesto-feeble-love-bitter-love-tristan-tzara/> (vaadatud 20. IV 2020).

Filmid

Kent, James. Albert Camus: The Madness of Sincerity, ARTE, 1997, min 10:22–11:16.

Loengud

Peters, Ruudt. BRON. Avalik loeng, Eesti Tarbekunsti ja Disaini Muuseum, Tallinn, 07. IX 2018.

Vestlused

Clarke, David. Suuline vestlus autoriga, 24. III 2020. Märkmed autori valduses.

Luiga, Sirvo. Suuline vestlus autoriga, 29. XII 2017. Märkmed autori valduses.



0



6



8



10



11



12



15



16



19



20



23



24



27



28



30



32



34



36



39



40



42



43



44



47



48



50



51



52



54



57



-1

PIDU ON LÄBI

Fotod kuuluvad Sille Luigale ja on pildistatud aastal 2020.

0 Esikaas: Oranž lateksist õhupall (~79 g; 29 x 20 x 16 cm).

Lk 6: Illustreeriv pilt.

Lk 8 ja 10: Roosa lateksist õhupall (79 g; 29 x 16 x 16 cm).

Lk 11: Heleroosa lateksist õhupall (107 g; 40 x 28 x 28 cm).

Lk 12: Alumiiniumfooliumist objekt nr 10 (292 g; 23 x 13 x 12 cm).

Lk 15: Alumiinium fooliumist objektid nr 10 ja nr 3 (115 g; 18 x 9 x 7 cm).

Lk 16: Tühi beež lateksist õhupall (33 g; 22 x 16 x 4 cm).

Lk 19: Beež lateksist õhupall (65 g; 22 x 16 x 16 cm).

Lk 20: Värvitud ja anodeeritud alumiiniumist ribad (~0,5–3 g; 7–13 x 5–8 x 3,5–4,5 cm) ning tühi kollane lateksist õhupall (87g; 40 x 26 x 1,5 cm)

Lk 23: Värvitud alumiiniumist ribad.

Lk 24: Sinine alumiiniumfooliumist objekt (103 g; 23,5 x 8 x 7 cm).

Lk 27: Valmimise järjekorras objektid sarjast „Pidu on läbi“.

Lk 28: Helesinine lateksist õhupall (107 g; 40 x 28 x 28 cm).

Lk 30: Alumiiniumfooliumist objekt nr 12 (81 g; 23 x 10 x 7,5 cm).

Lk 32: Alumiiniumfooliumist objekt nr 17 (125 g; 22 x 16 x 16 cm).

Lk 34 Alumiiniumfooliumist objektid nr 8 (95 g; 13,5 x 7,5 x 7) ja nr 6 (63 g; 13 x 5,5 x 5,5).

Lk 36: Roheline lateksist õhupall (43 g; 22 x 16 x 16 cm).

Lk 39: Lateksist õhupallid.

Lk 40: Alumiiniumfooliumist objekt nr 5 (104 g; 17 x 9 x 9 cm).

Lk 42: Alumiiniumfooliumist objekt nr 18 (127 g; 23 x 10 x 9 cm).

Lk 43: Alumiiniumfooliumist objektid.

Lk 44: Tühi sinine lateksist õhupall (53 g; 26 x 17 x 3 cm).

Lk 47: Tühjad lateksist õhupallid.

Lk 48: Objektid sarjast „Pidu on läbi“.

Lk 50 ja 51: Objekt „Sõnumitooja“: muusikaline õnnitluskaart, mida avades kuuleb salvestatud heli kahest lõhkevast õhupallist (47g; 21 x 14 x 0,3 cm).

Lk 52: Sama, mis lk 28.

Lk 54 ja 57: Roosa alumiiniumfooliumist objekt (74 g; 16 x 6 x 5 cm).

-1 Tagakaas: Sama, mis esikaanel, õhust tühjana (78 g; 26 x 16 x 5 cm).

Sarjas „Pidu on läbi“ on kokku:

- 19 värvimata alumiiniumfooliumist objekti.
- 5 värvitud alumiiniumfooliumist objekti.
- 14 õhuga täidetud või õhust tühjenevat lateksist õhupalli.
- 6 anodeeritud alumiiniumist riba.
- 3 värvitud alumiiniumist riba.
- 1 anodeeritud alumiiniumfooliumist riba.
- 2 variatsiooni objektist „Sõnumitooja“: muusikaline õnnitluskaart, mida avades kuuleb salvestatud heli, kas kahest või viiest lõhkevast õhupallist.

